

**Powiatowy Urząd Pracy
Cieszynie
Plac Wolności 6
43 – 400 Cieszyn**

**RANKING ZAWODÓW
DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W POWIECIE CIESZYŃSKIM
W I PÓŁROCZU 2011 ROKU**

Cieszyn, 14 października 2011r.

Spis treści

WSTĘP.....	3
1. ANALIZA BEZROBOCIA WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW).....	5
1.1 Charakterystyka bezrobocia w powiecie cieszyńskim	6
1.2 Struktura bezrobocia wg zawodów.....	7
1.3 Napływ bezrobotnych według zawodów.....	8
2. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW).....	10
3. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH.....	12
WNIOSKI	17

WSTĘP

Bezrobocie jako stały element gospodarki wolnorynkowej jest jednym z głównych problemów społecznych istotnych dla rozwoju powiatu cieszyńskiego. Obecnie szczególną uwagę należy poświęcić na dostosowanie systemu kształcenia do zmieniającego się zapotrzebowania pracodawców na kwalifikacje zasobów ludzkich. Realizowanie tego zamierzenia wymaga zastosowania sprawnego systemu informacyjnego opartego na weryfikacji i analizie bieżących danych dotyczących poziomu i struktury bezrobocia oraz ofert pracy.

W tym celu opracowano w Departamencie Rynku Pracy MGiP metodologię wyodrębniania zawodów deficytowych i nadwyżkowych. MZDiN jest procesem systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania się popytu na prace i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz formułowanie na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz. Dane te stanowią niezbędne informacje dla prawidłowego funkcjonowania systemu szkolenia bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego.

Celem opracowania jest systematyczne obserwowanie zjawisk zachodzących na cieszyńskim rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz formułowaniu na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania systemów takich jak szkolenia bezrobotnych, pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe itp.

Przez **zawód deficytowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Przez **zawód nadwyżkowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Opracowanie raportu zawodów deficytowych i nadwyżkowych pozwoli:

1. Określić kierunki i natężenie zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na lokalnym rynku pracy (powiat cieszyński),
2. Stworzyć bazę informacyjną dla opracowania przyszłych struktur zawodowo-kwalifikacyjnych w układzie lokalnym (powiat cieszyński),
3. Określić odpowiednie kierunki szkolenia bezrobotnych, zapewniając większą efektywność organizowanych szkoleń,
4. Usprawnić poradnictwo zawodowe poprzez wskazanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych,
5. Ułatwić realizację programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

Głównymi użytkownikami monitoringu są:

- powiatowe i wojewódzkie Urzędy Pracy,
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
- Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, w tym Międzyresortowy Zespół do Prognozowania Popytu na Pracę,
- Władze oświatowe wszystkich szczebli (MENiS, kuratoria oświaty),
- Dyrekcje szkół ponadgimnazjalnych oraz placówek naukowo-badawczych,
- Instytucje szkoleniowe,
- Inne zainteresowane organy rządowe, samorządowe oraz organizacje społeczno-polityczne.

Źródłem informacji do opracowania niniejszego raportu są:

- Załącznik 3 do sprawozdania MPiPS-01 – *„Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za I półrocze 2010 roku”* oraz
- Załącznik 2 do sprawozdania MPiPS-01 – *„Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Stan za I półrocze 2010 roku”*

Monitoring dotyczy 43 dużych grup zawodowych (kod 2 cyfrowy), 440 grup elementarnych (kod 4 cyfrowy). Do dnia 30 czerwca 2010r. obowiązywała klasyfikacja wprowadzona rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 grudnia 2004 r. (Dz.U Nr 265, poz. 2644) oraz rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 czerwca 2007 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. Nr 106, poz. 728). Od 1 lipca 2010 r. obowiązuje nowa klasyfikacja wprowadzona rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. Nr 82 z dnia 17 maja 2010 r., poz. 537).

Ponadto przy monitoringu należy uwzględnić również poziom i strukturę bezrobotnych oraz zgłaszanych ofert pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności, która obowiązuje na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD).

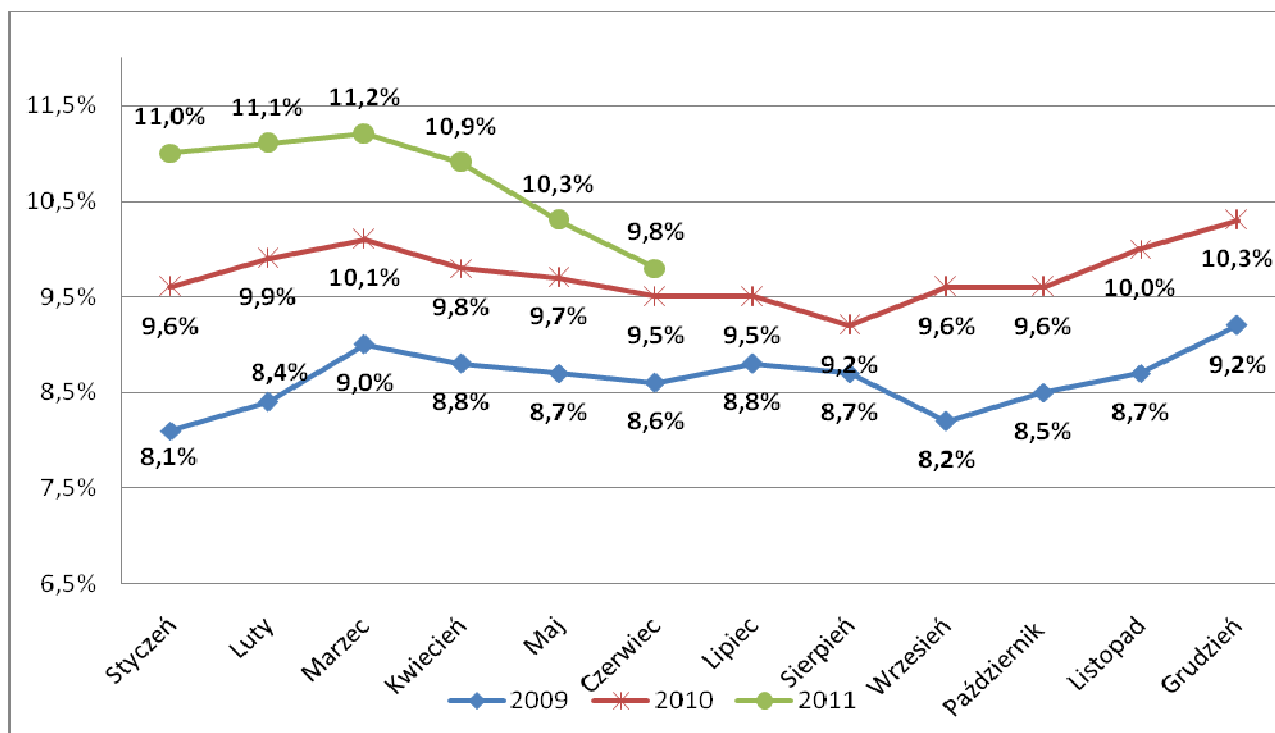
Metodologia opracowania. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych została opracowana na podstawie 40 najliczniejszych zawodów w oparciu o następujące tablice:

- ✓ Bezrobotni wg zawodów w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2011 roku,
- ✓ Napływ bezrobotnych według zawodów w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2011 roku,
- ✓ Oferty pracy według zawodów w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2011 roku,
- ✓ Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2011 roku,
- ✓ Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2011 roku.

1. ANALIZA BEZROBOCIA WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

Stopa bezrobocia na koniec czerwca 2011 roku w powiecie cieszyńskim wyniosła 9,8% (6 549 osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy) i była niższa niż stopa całego kraju – 11,8%. W stosunku do czerwca 2010 roku wzrosła o 0,3 punktu procentowego i jest jednocześnie wyższa o 1,2 punktu procentowego niż w czerwcu 2009 roku. To oznacza, iż zjawiska gospodarcze wpływają znacznie na sytuację na lokalnym rynku pracy. Wcześniej malejąca stopa bezrobocia wskazywała na pozytywny kierunek zmian zachodzących na rynku pracy, jednak obecnie mimo działań aktywizacyjnych stopa bezrobocia rośnie (odnosząc się do stanu na koniec czerwca 2011 roku i lat poprzednich). Wciąż problemem jest sytuacja osób, które są zarejestrowane w ewidencji osób bezrobotnych jednak realną przyczyną rejestracji nie jest tylko deklarowana gotowość do pracy, a raczej zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego.

Wykres nr 1. Stopa bezrobocia w powiecie cieszyńskim na przestrzeni 2009, 2010 i I połowie 2011 roku

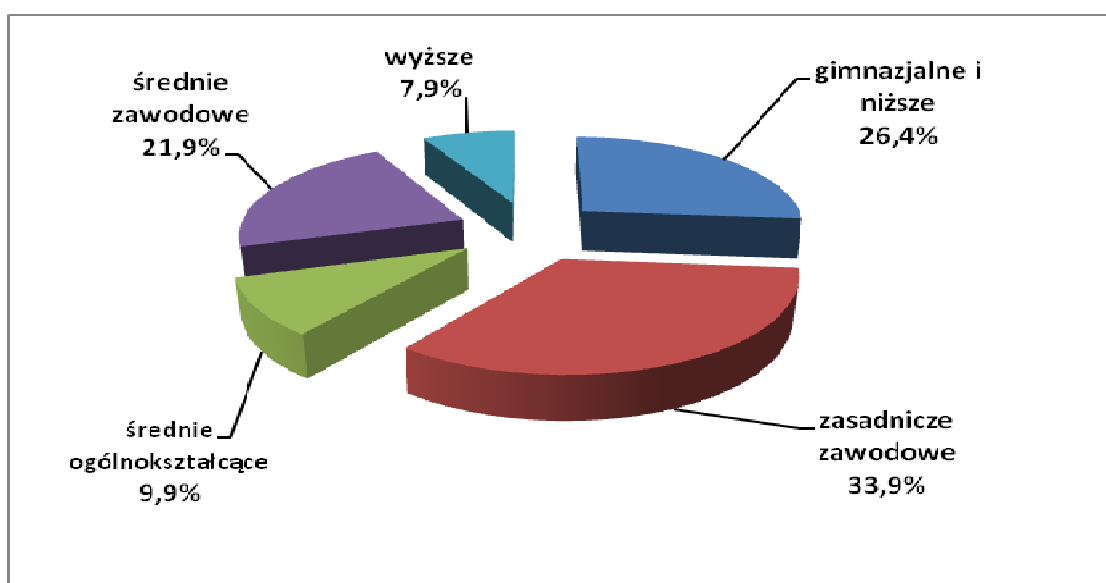

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie

1.1 Charakterystyka bezrobocia w powiecie cieszyńskim

Wśród osób bezrobotnych z terenu powiatu cieszyńskiego najczęściej posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe – 33,9% . Na wysokim poziomie utrzymuje się również udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym – 26,4%. Trzecią najliczniejszą grupę tworzą osoby z wykształceniem średnim zawodowym – 21,9%. Osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym stanowią 9,9% ogółu bezrobotnych. Najmniejszy odsetek w strukturze bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem wyższym – 7,9%.

Wykres nr 2. Struktura wykształcenia bezrobotnych w powiecie cieszyńskim (stan na 30.06.2011 roku)

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie

Ponad połowę bezrobotnych stanowią kobiety (53,3%). Osoby do 25 roku życia stanowią 21%, a osoby powyżej 50 roku życia – 22,5%. Osoby zarejestrowane powyżej 12 miesięcy stanowiły na koniec czerwca 2011 roku 28,6% z czego 54,6% to kobiety.

1.2 Struktura bezrobocia wg zawodów

Charakterystyka bezrobocia wymaga szczegółowego zbadania struktury bezrobotnych pod względem posiadanego zawodu. Dzięki temu możliwe będzie wykazanie zawodów, które posiada duża liczba bezrobotnych.

Tabela nr 1. Najliczniejsze zawody osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie w I półroczu 2011 roku (stan na 30.06.2011r.)

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba osób	Kobiety	% osób w danym zawodzie do ogółu bezrobotnych
1	000000	Bez zawodu	746	390	11,4
2	522301	Sprzedawca	533	493	8,1
3	331403	Technik ekonomista	216	180	3,3
4	512001	Kucharz	210	172	3,2
5	515303	Robotnik gospodarczy	147	48	2,2
6	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	138	109	2,1
7	753105	Krawiec	136	134	2,1
8	751201	Cukiernik	121	110	1,9
9	722204	Ślusarz	120	12	1,8
10	711202	Murarz	118	2	1,8
11	311504	Technik mechanik	109	19	1,7
12	513101	Kelner	108	86	1,7
13	723105	Mechanik samochodów osobowych	101	0	1,5
14	512002	Kucharz małej gastronomii	97	65	1,5
15	752205	Stolarz	87	2	1,3
16	514101	Fryzjer	77	73	1,2
17	751204	Piekarz	76	25	1,2
18	931301	Robotnik budowlany	75	0	1,1
19	432103	Magazynier	63	25	1,0
20	311204	Technik budownictwa	61	13	0,9
Pozostałe			3210	1530	49,0
Razem			6549	3488	100

W powyższej tabeli przedstawiono zawody, które były najliczniej reprezentowane przez bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie na koniec czerwca 2011 roku. Pomijając bardzo dużą grupę osób „bez zawodu” liczącą 746 osób, które nie ukończyły żadnej szkoły ponadgimnazjalnej, bądź ukończyły liceum ogólnokształcące, najczęściej występującymi są zawody uzyskiwane po zakończeniu nauki na poziomie zasadniczym zawodowym oraz na poziomie średnim zawodowym. Do tych pierwszych należą m.in. sprzedawca, kucharz, krawiec, mechanik samochodów osobowych, ślusarz, murarz, cukiernik oraz kelner.

W drugiej grupie najwięcej osób zdobyło zawód technika ekonomisty, technika żywienia i gospodarstwa domowego, technika mechanika oraz technika budownictwa. Najczęściej spotykanym zawodem wymagającym uzyskania wyższego wykształcenia jest zawód pedagoga (reprezentowany przez 49 osób – 43 kobiety, znalazł się na 28 miejscu w rankingu).

Wśród osób długotrwale bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowią osoby z zawodem sprzedawcy, kucharza, technika ekonomisty, a także osoby bez zawodu.

1.3 Napływ bezrobotnych według zawodów

W celu zaobserwowania tendencji obecnie panujących na lokalnym rynku pracy konieczne jest zwrócenie uwagi na istotną kwestię jaką jest napływ bezrobotnych na przestrzeni pierwszego półrocza 2011 roku. Uzyskamy w ten sposób pełniejszy obraz zjawiska bezrobocia i jego struktury w badanym okresie.

Tabela nr 2. Napływ (ilość rejestracji) bezrobotnych wg zawodów w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2011 roku (stan na 30.06.2011r.)

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	Bezrobotne kobiety	% osób w danym zawodzie do ogółu bezrobotnych
1	000000	Bez zawodu	605	297	13,6
2	522301	Sprzedawca	343	314	7,7
3	331403	Technik ekonomista	126	109	2,8
4	512001	Kucharz	116	94	2,6
5	515303	Robotnik gospodarczy	96	24	2,2
6	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	81	68	1,8
7	311504	Technik mechanik	77	8	1,8
8	513101	Kelner	77	63	1,8
9	514101	Fryzjer	74	71	1,7
10	753105	Krawiec	74	74	1,7
11	722204	Ślusarz	68	7	1,5
12	723105	Mechanik samochodów osobowych	67	0	1,5
13	711202	Murarz	65	0	1,5
14	752205	Stolarz	64	2	1,4
15	311204	Technik budownictwa	54	13	1,3
16	723103	Mechanik pojazdów samochodowych	53	0	1,2
17	931301	Robotnik budowlany	53	0	1,2
18	751204	Piekarz	52	15	1,2
19	751201	Cukiernik	50	44	1,1
20	512002	Kucharz małej gastronomii	49	39	1,1
21	235107	Pedagog	39	34	0,9
Pozostałe			2148	1037	48,5
Razem			4431	2313	100

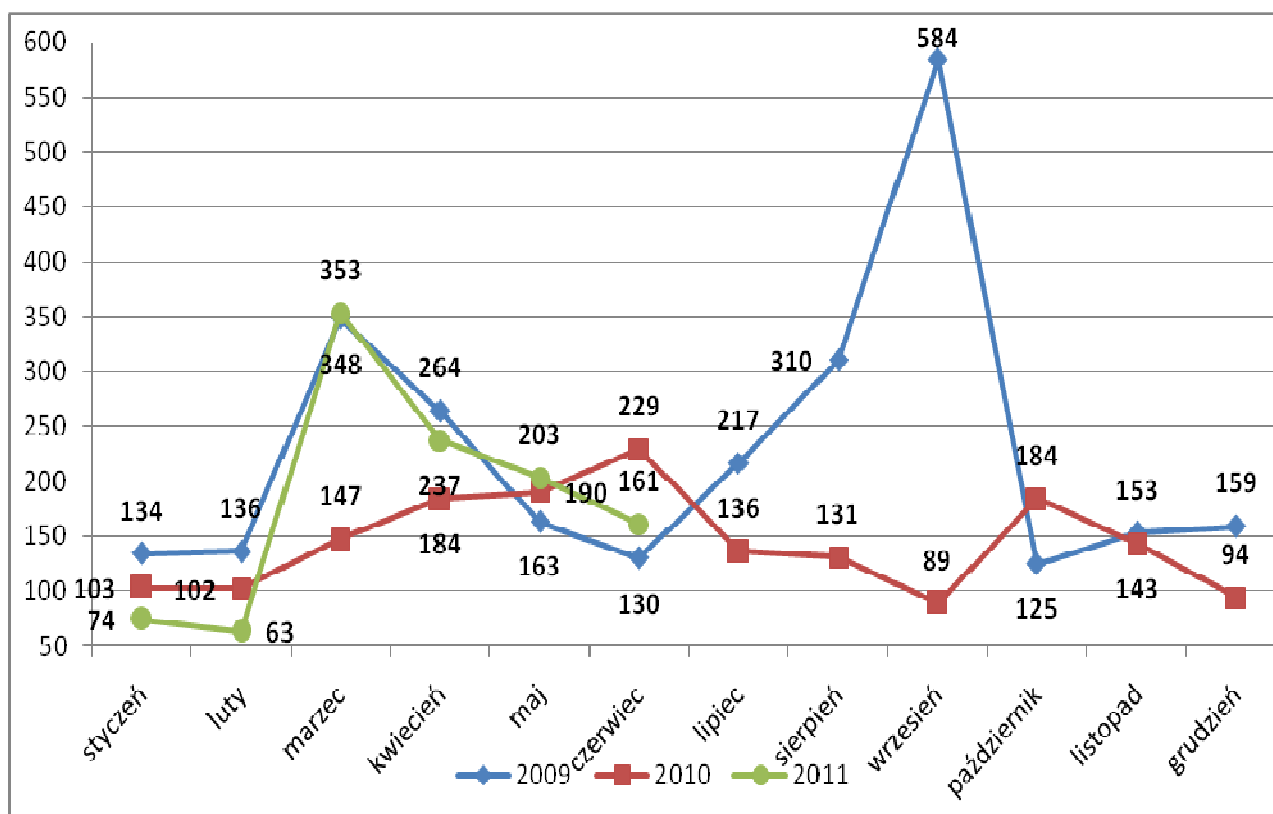
Sytuacja napływu bezrobotnych wg zawodów nie zmieniła się zasadniczo w porównaniu do pierwszego półrocza 2010 roku. Największą grupę osób bezrobotnych, które rejestrowały się w ciągu pierwszych sześciu miesięcy 2011r. stanowią osoby bez zawodu - 605 (13,6%). Osoby posiadające zawód sprzedawcy stanowią 7,7%. Duży jest też napływ osób z wykształceniem technik ekonomista, tj. około 2,8% ogółu osób rejestrujących się.

Wśród absolwentów najczęściej rejestrujących się nie posiada zawodu (32%). Część z nich planuje dalszą naukę w systemie dziennych i pozostaje w rejestrze osób bezrobotnych tylko do dnia jej rozpoczęcia. Decyzja o rejestracji młodzieży wynika z braku pewności, czy dostaną się na studia dzienne, dlatego bywa częstą rejestracją bierną. Dalej pojawiają się przede wszystkim osoby, które zdobyły wykształcenie średnie zawodowe – technik ekonomista, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik informatyk oraz zasadnicze zawodowe – sprzedawca, fryzjer, kucharz małej gastronomii. Osoby, które dokonywały rejestracji w pierwszej połowie 2011 roku, w głównej mierze reprezentują zawody, będące w ofercie szkół ponadgimnazjalnych działających na terenie powiatu cieszyńskiego.

2. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

Analiza popytu na pracę stanowi kolejny element prezentowanego rankingu zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Dostarcza cennych informacji o rynku pracy zarówno jego uczestnikom, jak i instytucjom, których działania są z nim powiązane bądź mają na niego wpływ, tj. samorządowi i instytucjom oświatowym. Analiza dotyczy ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców do Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie (nie uwzględnia wszystkich ruchów kadrowych i zapotrzebowania na wolne stanowiska pracy na terenie powiatu cieszyńskiego, gdyż nie wszyscy pracodawcy korzystają z usługi pośrednictwa będącej w ofercie urzędów pracy).

Wykres nr 3. Liczba ofert pracy w powiecie cieszyńskim na przestrzeni 2009, 2010 i w I połowie 2011 roku

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie

Zgodnie z definicją zawartą w *Ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* przez ofertę pracy rozumiemy "wolne od wymagań naruszających zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, w rozumieniu przepisów prawa pracy, zgłoszone przez pracodawcę do powiatowego urzędu pracy co najmniej jednego wolnego miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w określonym zawodzie lub specjalności w celu uzyskania pomocy w znalezieniu odpowiedniego pracownika." Ogólna liczba ofert pracy obejmuje również wnioski składane przez organizatorów stażu, bowiem rejestr wniosków o staż wymaga przyjęcia i umieszczenia ich w bazie ofert pracy.

Tabela nr 3. Oferty pracy wg zawodów w powiecie cieszyńskim w 2011 roku (stan na 30.06.2011r.)

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy zgłoszone w I półroczu 2010 roku
1	411004	Technik prac biurowych	100
2	515303	Robotnik gospodarczy	80
3	522301	Sprzedawca	69
4	911207	Sprzątaczką biurową	27
5	931301	Robotnik budowlany	26
6	818990	Pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani	25
7	411090	Pozostali pracownicy obsługi biurowej	23
8	512001	Kucharz	23
9	524990	Pozostali pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	22
10	962902	Dozorca	18
11	712101	Dekarz	17
12	351290	Pozostali technicy wsparcia informatycznego i technicznego	15
13	514101	Fryzjer	15
14	833203	Kierowca samochodu ciężarowego	15
15	541307	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	14
16	753105	Krawiec	13
17	432103	Magazynier	12
18	513101	Kelner	12
19	711202	Murarz	12
20	753303	Szwaczka	12
21	941201	Pomoc kuchenna	12
Pozostałe oferty			529
Razem			1091

W pierwszym półroczu 2011 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie wpłynęło zapotrzebowanie na 1091 wolnych miejsc pracy. Należy zaznaczyć, iż przez wolne miejsca pracy rozumieć należy zarówno oferty pracy stałej i okresowej zgłaszane przez pracodawców (594), prac społecznie użytecznych (57) a także oferty stażu (440).

W odniesieniu do lat poprzednich rok 2011 wyróżnia się wzrostem ilości ofert pracy na stanowiskach obsługi biurowej, które w większości są propozycjami stażu. Na wysokim poziomie utrzymują się oferty zatrudnienia nie wymagające wysokich kwalifikacji takie jak: robotnik gospodarczy, sprzątaczką, dozorca, pracownik ochrony fizycznej bez licencji czy operatorzy maszyn.

Spośród ofert wymagających kwalifikacji najczęściej pojawia się zapotrzebowanie na sprzedawców, pracowników sektora budowlanego (w porównaniu z rokiem poprzednim wystąpił jednak znaczny spadek ilości ofert pracy), oraz pracowników branży gastronomicznej (kucharzy, pomoce kuchenne, kelnerów).

3. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH

Poniższą analizę przeprowadzono w oparciu o wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów, który został wyliczony na podstawie wzoru.

Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów k ($W_{n,l}^k$)

$$W_{n,l}^k = \frac{\bar{O}_l^k}{\bar{B}_l^k}$$

gdzie:

\bar{O}_l^k , \bar{B}_l^k są określone wzorami (1) i (2)

$$\bar{O}_l^k = \frac{\sum_{i=1}^6 O_i^k}{12} \quad (1)$$

$$\bar{B}_l^k = \frac{\sum_{i=1}^6 B_i^k}{12} \quad (2)$$

gdzie:

O_i^k - liczba zgłoszonych ofert pracy w i-tym miesiącu w zawodzie k

B_i^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w i-tym miesiącu w zawodzie k

Przyjęto, że zawody o wskaźniku:

$W_{n,l}^k < 0,9$ to zawody nadwyżkowe,

$0,9 \leq W_{n,l}^k \leq 1,1$ to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy),

$W_{n,l}^k > 1,1$ to zawody deficytowe

Analizując sporządzony raport można zauważyć, iż spora grupa zawodów – 68, osiągnęła wskaźnik określony jako maksymalny. Po szczegółowych badaniach wynika, iż taką wartość wskaźnika przyjmują te zawody, w których w minionym roku zgłoszono oferty pracy, natomiast nie odnotowano w ewidencji bezrobotnych osób zarejestrowanych posiadających wymieniony zawód. Należy więc przyjąć, że są to zawody deficytowe.

Wśród 68 grup zawodów, które osiągnęły wskaźnik maksymalny znalazły się również takie, na które w ciągu roku wpłynęła tylko jedna oferta pracy, a także nie było osób zarejestrowanych legitymujących się takim zawodem. W związku z tym nie należy traktować ich jako zawody deficytowe. Zgodnie z zaleceniami nie zostały one ujęte w tabeli nr 4.

Tabela nr 4. Zestawienie zawodów deficytowych w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2011 roku wg wskaźnika intensywności deficytu zawodów

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	351290	Pozostali technicy wsparcia informatycznego i technicznego	2,5	0	MAX
2	721204	Spawacz metodą MAG	1,83	0	MAX
3	235301	Lektor języka angielskiego	1,67	0	MAX
4	712904	Technolog robót wykończeniowych w budownictwie	1,33	0	MAX
5	232090	Pozostali nauczyciele kształcenia zawodowego	1	0	MAX
6	251401	Programista aplikacji	0,83	0	MAX
7	811105	Operator koparko – ładowarki	0,83	0	MAX
8	311603	Technik technologii chemicznej	0,67	0	MAX
9	524402	Organizator obsługi sprzedaży internetowej	0,67	0	MAX
10	524990	Pozostali pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	3,67	0,17	22
11	541307	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	2,33	0,17	14
12	931203	Meliorant	1,67	0,17	10
13	422101	Pracownik biura podróży	0,83	0,17	5
14	752305	Pilarz	0,83	0,17	5
15	441990	Pozostali pracownicy obsługi biura gdzie indziej niesklasyfikowani	0,67	0,17	4
16	962902	Dozorca	3	1	3
17	325905	Opiekunka dziecięca	1	0,33	3
18	214202	Inżynier budownictwa – budownictwo ogólne	0,5	0,17	3
19	411004	Technik prac biurowych	16,67	5,83	2,86
20	341203	Opiekun w domu pomocy społecznej	1,17	0,5	2,33
21	712501	Monter / składacz okien	1,17	0,5	2,33
22	235205	Nauczyciel upośledzonych umysłowo (oligofrenopedagog)	1,5	0,67	2,25
23	343301	Bibliotekarz	1,5	0,67	2,25
24	712101	Dekarz	2,83	1,33	2,12
25	611306	Ogrodnik terenów zielonych	1	0,5	2
26	833203	Kierowca samochodu ciężarowego	2,5	1,33	1,87
27	412001	Sekretarka	1,33	0,83	1,6
28	211301	Chemik	0,5	0,33	1,5
29	331301	Księgowy	1,33	1	1,33
30	711301	Kamieniarz	0,83	0,67	1,25

Pierwsze miejsce w tabeli zawodów deficytowych zajmują pozostali technicy wsparcia informatycznego i technicznego – były to stanowiska pracy zgłoszone przez Polski Związek Motorowy – poszukiwano 15 osób do obsługi wdrażanego systemu poboru opłat drogowych viaTOLL. W pierwszej dziesiątce zawodów deficytowych pojawiają się także programista aplikacji oraz organizator obsługi sprzedaży internetowej, co może wskazywać na zapotrzebowanie na pracowników posiadających umiejętności i kwalifikacje związane z branżą teleinformatyczną, wyspecjalizowanych w danej dziedzinie.

W większości przypadków na deficytowy charakter zawodu wpływa fakt, iż nie ma możliwości jego zdobycia poprzez ukończenie szkoły o odpowiednim profilu. Brak kandydatów na zgłaszane wolne miejsca pracy jest niwelowany przez organizowanie kursów, podczas których osoby bezrobotne nabywają potrzebne umiejętności oraz uprawnienia. Tak jest ze stanowiskami operatorów koparko-ładowarek, spawaczami, pracownikami ochrony osób i mienia, pilarzami.

Zgodnie z prognozami dotyczącymi zawodów przyszłości w zakresie opieki w zestawieniu zawodów deficytowych pojawiają się stanowiska opiekunki dziecięcej (6 ofert pracy) oraz opiekuna w domu pomocy społecznej (7 ofert pracy). Na uwagę zasługuje także pojawiający się zawód technika prac biurowych - mimo 19 miejsca zajmowanego w rankingu zauważyć należy dysproporcje pomiędzy ilością ofert wpływających w pierwszej połowie 2011r. do Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie na to stanowisko – 100 stanowisk przy czym zarejestrowanych z takim zawodem było 35 osób. Podkreślić należy także, że często były to oferty stażowe, gdzie pracodawcy wymagają wykształcenia średniego, nie koniecznie kierunkowego, oraz takich umiejętności jak obsługa komputera i urządzeń biurowych oraz dobrej organizacji pracy.

Analizując powyższą tabelę należy zwrócić uwagę na zawód nauczyciela kształcenia zawodowego, inżyniera budownictwa, chemika które są zawodami wymagającymi uzyskania wykształcenia wyższego i ewentualnych dodatkowych uprawnień wymaganych do wykonywania zawodu.

Tabela nr 5. Zestawienie zawodów nadwyżkowych w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2011 roku wg wskaźnika intensywności nadwyżki zawodów

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	0	13,5	0
2	311504	Technik mechanik	0	12,83	0
3	723105	Mechanik samochodów osobowych	0	11,17	0
4	235107	Pedagog	0	6,5	0
5	741207	Elektromonter (elektryk) zakładowy	0	5,5	0
6	314207	Technik rolnik	0	5,33	0
7	741290	Pozostali elektromechanicy i elektromonterzy	0	5	0
8	311303	Technik elektryk	0	4,67	0
9	713101	Malarz – tapeciarsz	0	4,67	0
10	422402	Technik hotelarstwa	0	4,5	0
11	821990	Pozostali monterzy gdzie indziej niesklasyfikowani	0	4,17	0
12	723103	Mechanik pojazdów samochodowych	0,17	8,83	0,02
13	751204	Piekarz	0,17	8,67	0,02
14	331403	Technik ekonomista	0,67	21	0,03
15	722204	Ślusarz	0,67	11,33	0,06
16	311204	Technik budownictwa	0,5	9	0,06
17	751201	Cukiernik	0,5	8,33	0,06
18	721306	Blacharz samochodowy	0,33	5,67	0,06
19	522305	Technik handlowiec	0,33	4,5	0,07
20	713102	Malarz budowlany	0,33	4,17	0,08
21	513202	Barman	0,5	5,17	0,10
22	932101	Pakowacz	0,67	6,33	0,11
23	752205	Stolarz	1,17	10,67	0,11
24	513101	Kelner	2	12,83	0,16
25	753105	Krawiec	2,17	12,33	0,18
26	711202	Murarz	2	10,83	0,18
27	522301	Sprzedawca	11,5	57,17	0,20
28	512001	Kucharz	3,83	19,33	0,20
29	514101	Fryzjer	2,5	12,33	0,20
30	512002	Kucharz małej gastronomii	1,83	8,17	0,22

Zawody nadwyżkowe to zawody reprezentowane przez dużą ilość bezrobotnych, na które nie wpływają oferty pracy. Pierwszym w rankingu jest zawód technika żywienia i gospodarstwa domowego. Pomimo braku zgłaszanego zapotrzebowania, osoby posiadające kwalifikacje w tym zawodzie podejmują zatrudnienie głównie w branży gastronomicznej. Podobnie jest z innymi

zawodami nadwyżkowymi - technicy mechanicy, technik hotelarstwa, technicy budownictwa, technik handlowiec, pedagodzy to grupy, które znajdują zatrudnienie na stanowiskach zbliżonych do posiadanych kwalifikacji. Zawody nadwyżkowe reprezentują najczęściej kierunki kształcenia szkół zasadniczych zawodowych i średnich zawodowych. Wśród osób posiadających wyższe wykształcenia na wysokim poziomie (czwarte miejsce w rankingu) utrzymuje się zawód pedagoga – w pierwszej połowie 2011 roku w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy figurowało 39 osób legitymizujących się tym zawodem.

Lokalny rynek pracy nie jest w stanie przyjąć wszystkich absolwentów danego profilu i konieczne jest poszukiwanie pracy na stanowisku mniej lub bardziej odległym od uzyskanego wykształcenia. Często mając trudności w znalezieniu zatrudnienia w swoim wyuczonym zawodzie, osoby bezrobotne decydują się na podnoszenie kwalifikacji poprzez dalsze kształcenie czy przekwalifikowanie umożliwiające zdobycie bardziej poszukiwanych umiejętności. Niektóre zawody wręcz tego wymagają, trudno bowiem znaleźć zatrudnienie na naszym terenie w sektorze rolniczym, odzieżowym bądź na stanowisku cukiernika przemysłowego. Bywa również, iż posiadane kwalifikacje dezaktualizują się, a w przypadku uprawnień wydawane są na określony czas.

WNIOSKI

Od września 2009 roku na lokalnym rynku pracy obserwowalny był wzrost stopy bezrobocia rejestrowanego – stan ten trwał do marca 2010 roku kiedy to stopa bezrobocia w powiecie cieszyńskim osiągnęła wskaźnik 10,1% i zaczęła sukcesywnie spadać przez kolejne miesiące, osiągając w sierpniu 2010 roku poziom 9,2%. Zaobserwowana tendencja spadkowa związana jest zapewne ze specyfiką lokalnego rynku pracy, który charakteryzuje się dużą sezonowością, głównie w sektorze turystyczno-gastronomicznym oraz budowlanym. Kolejny okres charakteryzował się tendencją zwyżkową do marca 2011r. kiedy to stopa bezrobocia wynosiła 11,2% (na podobnym poziomie - 11,6% rejestrowano wskaźnik w marcu 2007r.) i zaczęła sukcesywnie spadać. Na koniec czerwca 2011 roku stopa bezrobocia w powiecie cieszyńskim wynosiła 9,8 %, w województwie śląskim – 9,7% a w Polsce 11,8%.

Najmniej ofert pracy wpływa dla osób z wykształceniem wyższym, które jednocześnie stanowią najmniejszą grupę osób zarejestrowanych. Najczęściej wykazują się większą aktywnością w poszukiwaniu zatrudnienia, często korzystając przy tym ze staży, szkoleń oraz wnioskując o jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Zauważyć także należy pewną tendencję związaną ze zgłaszanymi przez pracodawców ofertami pracy głównie na pracowników niewykwalifikowanych, sezonowych lub z wykształceniem zasadniczym zawodowym, natomiast kandydatów na stanowiska specjalistów, kadre zarządzającą oraz pracowników wykwalifikowanych o określonych umiejętnościach pozyskują innymi sposobami (agencje pośrednictwa pracy, firmy consultingowe, prasa lokalna, strony internetowe).

W oparciu o dane statystyczne zauważyć można wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych (na koniec czerwca 2011 roku było to 2711 osób – 41,4%, podczas gdy w analogicznym okresie 2010 roku było to 2171 osób – 35%). Stan taki jest spowodowany małą ilością ofert i nowotworzonych miejsc pracy, przez co osoby przez dłuższy czas pozostają w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy. Pracodawcy decydując się na zatrudnienie nowego pracownika, często wybierają osoby z relatywnie krótkimi okresami bierności zawodowej, u których na wyższym poziomie utrzymuje się motywacja do poszukiwania i podjęcia zatrudnienia.

Powiatowy Urząd Pracy za pomocą form takich jak: szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne czy staże prowadzi aktywizację osób bezrobotnych w celu maksymalizowania zatrudnialności. Usługi jak i instrumenty rynku pracy w głównej mierze skierowane są dla osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, które stanowią znaczący odsetek ogółu osób bezrobotnych. Na koniec czerwca 2011 roku spośród 6549 osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie 5813 było osobami w szczególnej sytuacji na rynku pracy w rozumieniu art. 49 *Ustawy z 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* – 88,8% (w tym 3007 kobiet – 46%). W analizowanym okresie ze staży skorzystały 433 osoby, ze szkoleń

181 osób (127 osób ze szkoleń realizowanych w formie grupowej oraz 54 osoby ze szkoleń realizowanych w formie indywidualnej), natomiast 69 osoby otrzymały jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie wspiera lokalnych pracodawców poprzez pomoc w tworzeniu nowych miejsc pracy, oraz możliwość skorzystania z usług poradnictwa zawodowego w zakresie doboru kandydatów do pracy oraz indywidualnym rozwoju zawodowym. Istotnym działaniem ze strony Urzędu Pracy jest marketing usług rynku pracy poprzez organizację seminariów i konferencji skierowanych do partnerów na lokalnym rynku pracy. Począwszy od 2008 roku w ramach projektu „Nowa jakość – nowe możliwości”, a następnie od 2010 roku w ramach projektu „Nowa jakość – nowe możliwości II”, prowadzone jest zewnętrzne pośrednictwo pracy w ramach którego odwiedzani pracodawcy zostają zapoznani z działaniami prowadzonymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie. Wizyty pośredników zewnętrznych są bardzo istotnym elementem nawiązywania i podtrzymywania kontaktów z lokalnymi pracodawcami, stanowiącym jednocześnie wymóg standardów usług rynku pracy. W pierwszej połowie 2011 roku pośrednicy pracy oraz doradcy zawodowi odwiedzili 179 firm na terenie powiatu cieszyńskiego.

Reasumując należy wnioskować, że pierwsze półrocze 2011 roku charakteryzuje się wyższym niż w analogicznym okresie roku poprzedniego spowolnieniem gospodarczo-ekonomicznym. Stopa bezrobocia na koniec stycznia 2011 roku była o 1,4 punktu procentowego wyższa niż w styczniu 2010 roku, aby na koniec czerwca osiągnąć wartość 9,8% (0,3 punktu procentowego więcej niż w czerwcu 2010r.). Dominującą postawą zauważaną u przedsiębiorców jest chęć przeczekania trudnego okresu, a planowane inwestycje i rozwój firmy uzależniają od ogólnej poprawy sytuacji ekonomicznej.

Dane, które są stosowane w materiale odzwierciedlają bezrobocie rejestrowane, a tak naprawdę trudno zweryfikować deklarowaną chęć czy gotowość do zatrudnienia. Struktura bezrobotnych ulega zmianom, a Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie wciąż aktywnie uczestniczy we wspieraniu procesów na lokalnym rynku pracy, tak by do pracodawców trafiali kandydaci zainteresowani zatrudnieniem i jednocześnie posiadający umiejętności, doświadczenie i kwalifikacje dopasowane do oczekiwań stawianych na lokalnym rynku pracy. Zaznaczyć także należy, iż w pierwszym półroczu 2011 roku Urząd Pracy w Cieszynie dysponował znacznie ograniczonymi środkami finansowymi na aktywizację osób bezrobotnych. Zadaniem Urzędu Pracy jako instytucji zajmującej się procesami zachodzącymi na rynku pracy jest minimalizowanie negatywnych skutków wzrastającego bezrobocia poprzez aktywne wspieranie lokalnych pracodawców oraz osób bezrobotnych.

Sporządzili:

Magdalena Wójcik
Doradca Zawodowy

Arkadiusz Grygierek
Pośrednik Pracy I stopnia